

**ความสำเร็จเชิงนโยบายตามการนำโครงการคนละครึ่ง
ของรัฐบาล พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา ไปปฏิบัติ**
**Policy Implementation Accomplishment: the 50-50 Co-payment Scheme of
the General Prayut Chan-o-cha Government**

เทพวรา ธนพัฒน์¹ ปัญญา สุทธิยุทธ์² สมใจ เมฆหมอก³ ดวงฤทัย สังข์ทอง⁴
Thepwara Thanapat, Panya Suttiyut, Somjai Mekmok, Duangruthai Sangthong

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสำเร็จเชิงนโยบายตามการนำโครงการคนละครึ่งของรัฐบาล พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา ไปปฏิบัติ โดยการวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคลากรในหน่วยงานภาครัฐ และประชาชนทั่วไป จำนวน 15 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสัมภาษณ์

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยการนำนโยบายไปปฏิบัติมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จเชิงนโยบายตามการนำโครงการคนละครึ่งของรัฐบาล พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา ไปปฏิบัติ นั้นเป็นไปตามแนวคิดของ Van Meter and Van Horn (1975) ได้แก่ ด้านวัตถุประสงค์และมาตรฐานนโยบาย ด้านทรัพยากรนโยบาย ด้านสื่อสารระหว่างองค์กร ด้านลักษณะหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ด้านเงื่อนไขเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ด้านความตั้งใจของผู้ปฏิบัติ เนื่องจากการกำหนดนโยบายคนละครึ่งนั้นมีความชัดเจนถึงกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย งบประมาณ และรูปแบบการดำเนินโครงการ ซึ่งทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างมีความพร้อมในการดำเนินโครงการ ภายใต้ข้อจำกัดทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองที่อยู่ภาวะวิกฤติ โดยเฉพาะความเพียงพอของงบประมาณและระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีความพร้อมในการดำเนินโครงการ รวมทั้งการสนับสนุนจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินนโยบาย ดังนั้น การดำเนินนโยบายจึงประสบผลสำเร็จในทางปฏิบัติได้

คำสำคัญ (Keywords) : นโยบาย; โครงการคนละครึ่ง; พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา

Received: 2023-04-09 Revised: 2023-05-01 Accepted: 2023-05-03

¹ อาจารย์พิเศษ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม, lecturer of Political Science Faculty, Siam University.
E-mail: polsiamsu10@gmail.com

² อาจารย์พิเศษ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม, lecturer of Political Science Faculty, Siam University.
E-mail: polsiamsu10@gmail.com

³ อาจารย์พิเศษ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม, lecturer of Political Science Faculty, Siam University.
E-mail: somchai.polsu@hotmail.com

⁴ อาจารย์พิเศษ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม, lecturer of Political Science Faculty, Siam University.
E-mail: kw_fahsai@hotmail.com

Abstract

This research article was to study the 50-50 co-payment scheme policy implementation accomplishment of the General Prayut Chan-o-cha government. It was the qualitative research. The sample consisted of 15 government officials and people; data were collected by in-depth interview. The interview form was the research tool.

The research showed that policy implement factors, related to the 50-50 co-payment scheme policy implementation accomplishment of the General Prayut Chan-o-cha government, followed the concepts of Van Meter and Van Horn (1975), such as policy standards and objectives, policy resources, interorganizational communication and enforcement activities, the characteristics of the implementation agencies, economic, social, and political conditions, and the disposition of implementors. In fact, the 50-50 co-payment scheme policy initiation was unquestionable; then it was comprehensible to identify the stakeholder, budget, and how to do project implementation. In addition, all involving organizations prepared to join this project upon the crisis condition of economy, society and politics: provisions of the enough budget, infrastructure of information technology, and the support from all policy partners. Therefore, the policy implementation succeeded.

Keywords: policy; 50-50 co-payment scheme; General Prayut Chan-o-cha

บทนำ (Introduction)

การดำเนินนโยบายของรัฐถือเป็นเรื่องที่มีความสำคัญต่อการบริหารราชการแผ่นดินมาตลอดทุกยุคสมัย เนื่องจากนโยบายถือเป็นเครื่องมือที่สำคัญของรัฐบาลในการกำหนดทิศทางการบริหารประเทศทั้งในภาวะปกติและภาวะวิกฤติของประเทศ แม้ว่ารัฐบาล พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา จะมาจากกระบวนการเลือกตั้งในสมัยที่สอง แต่ก็ต้องเผชิญกับปัญหาอันเป็นผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ตั้งแต่ ปี พ.ศ.2562 มาจวบจนปัจจุบัน โดยมีการออกพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 และมีการจัดตั้งศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (ศบค.) ตามมา ซึ่งหลายนโยบายและมาตรการในการป้องกันการแพร่ระบาดของรัฐนั้นได้ส่งผลกระทบต่อทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ไปพร้อมกัน กล่าวคือ

ด้านเศรษฐกิจส่งผลให้เกิดการภาวะเงินฝืด เนื่องจากกระแสเงินหมุนเวียนภายในประเทศลดลงจากอุปสรรคจากการประกอบอาชีพที่ไม่สามารถทำได้ตามปกติ เนื่องจากรัฐมีนโยบายควบคุมการเปิดดำเนินการของเอกชน โดยเฉพาะการควบคุมการเปิด-ปิดสถานที่ต่างๆ เช่น ภัตตาคาร ร้านอาหาร โรงภาพยนตร์ สถานบันเทิง เป็นต้น

ด้านสังคมส่งผลให้ประชาชนต้องปรับตัวต่อภาวะที่เรียกว่า “ปกติใหม่ (New Normal)” เช่น การสวมหน้ากากขณะอยู่ภายนอก การเว้นระยะกับบุคคลภายนอก การมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลรอบข้าง โดยเฉพาะการหยุดอยู่บ้าน ตามการรณรงค์ “หยุดเพื่อชาติ” เป็นต้น

ด้านการเมืองส่งผลให้เกิดการโจมตีการทำงานของรัฐบาลจากฝ่ายต่อต้าน ซึ่งมีผลให้รัฐบาลจำเป็นต้องออกมาตรการต่างๆ ในการแก้ไขปัญหาโดยรวมของประเทศอย่างต่อเนื่อง

อย่างไรก็ตาม รัฐบาลยังได้มีการกำหนดมาตรการที่ช่วยเหลือประชาชนในช่วงโควิด-19 ที่ผ่านมา อาทิ การลดค่าเทอมนักเรียน-นักศึกษา แบ่งเบาภาระผู้ประกอบการ การปรับเงื่อนไขสินเชื่อช่วยเหลือ SMEs ภาคการท่องเที่ยว การจ้างนักศึกษาจบใหม่ 1 หมื่นอัตราเป็นพนักงานราชการ 1 ปี การรวมมาตรการด้านการเงินเพื่อแก้ปัญหาหนี้ให้ประชาชน การลดเงินสมทบกองทุนประกันสังคม การจัดหาและประกันภัยแพ้วัดขึ้นฟรี 13 ล้านสิทธิ มาตรการพิเศษเพื่อคนพิการในสถานการณ์โควิด-การขยายพื้นที่ให้บริการตรวจโควิด ฟรี แก่ผู้ที่มีประกันสังคม การกำหนดมาตรการเยียวยาเพิ่มเติม เพื่อลูกจ้าง เกษตรกร และประชาชนทั่วไป โครงการ “เราชนะ” เยียวยาพิษโควิด-19 เป็นต้น

ทั้งนี้ นโยบายภาครัฐกับการเยียวยาประชาชนในช่วงโควิด-19 ที่สำคัญ ได้แก่ “โครงการคนละครึ่ง” ซึ่งเป็นหนึ่งในมาตรการที่ดำเนินการโดยรัฐบาล มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อกระตุ้นการจับจ่ายใช้สอยภายในประเทศ ด้วยการแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายของประชาชน และช่วยเพิ่มสภาพคล่องให้แก่ร้านค้ารายย่อยทั่วประเทศ เป็นการสนับสนุนเศรษฐกิจฐานรากและฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศทั้งระบบ การลงทะเบียนโครงการคนละครึ่งจะมีด้วยกัน 2 ส่วน คือ การลงทะเบียนรับสิทธิสำหรับประชาชน และการลงทะเบียนโครงการคนละครึ่งสำหรับร้านค้า โดยรัฐบาลได้เข้ามาดำเนินการอุดหนุนการจับจ่ายใช้สอยในส่วนของประชาชนที่ได้รับสิทธิในโครงการคนละครึ่งและให้ร้านค้าที่ต้องการเข้าร่วมโครงการคนละครึ่ง ซึ่งลงทะเบียนผ่านเว็บไซต์คนละครึ่ง โดยรัฐจะช่วยออกค่าใช้จ่ายให้ครึ่งหนึ่งของมูลค่าสินค้า ในขณะที่ผู้ได้รับสิทธิจะต้องจ่ายเพิ่มอีกครึ่งหนึ่งของมูลค่าสินค้า ซึ่งผลการดำเนินโครงการดังกล่าวนี้ได้นำไปสู่การขยายโครงการอยู่หลายครั้ง

ดังนั้น การวิจัยเรื่อง “ความสำเร็จเชิงนโยบายตามการนำโครงการคนละครึ่งของรัฐบาล พล.อ. ประยุทธ์ จันทร์โอชา ไปปฏิบัติ ” จึงมุ่งศึกษาถึงความสำเร็จเชิงนโยบายของความสำเร็จเชิงนโยบายตามการนำโครงการคนละครึ่งของรัฐบาล พล.อ. ประยุทธ์ จันทร์โอชา ไปปฏิบัติ เพื่อทำให้เกิดองค์ความรู้ถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการก่อให้เกิดประสิทธิผลหรือความสำเร็จเชิงนโยบายของรัฐ ซึ่งย่อมใช้เป็นฐานแนวคิดในการพัฒนาโยบายรัฐภายใต้ภาวะวิกฤติต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research objectives)

เพื่อศึกษาความสำเร็จเชิงนโยบายตามการนำโครงการคนละครึ่งของรัฐบาล พล.อ. ประยุทธ์ จันทร์โอชา ไปปฏิบัติ

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ความสำเร็จเชิงนโยบายตามการนำโครงการคนละครึ่งของรัฐบาล พล.อ. ประยุทธ์ จันทร์โอชา ไปปฏิบัติ” นี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตของการวิจัย

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยนี้ได้นำแนวคิดและทฤษฎีของ Van Meter and Van Horn (1975) ปัจจัยการนำนโยบายไปปฏิบัติ 6 ด้าน มากำหนดเป็นตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย 1.ด้านวัตถุประสงค์และมาตรฐานนโยบาย 2.ด้านทรัพยากรนโยบาย 3.ด้านการสื่อสารระหว่างองค์กร 4.ด้านลักษณะหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ 5.ด้านเงื่อนไขเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง 6.ด้านความตั้งใจของผู้ปฏิบัติ โดย ตัวแปร

ตาม ได้แก่ ความสำเร็จเชิงนโยบายตามการนำโครงการคนละครึ่งของรัฐบาล พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา ไปปฏิบัติ

1.2 ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ บุคลากรของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย และประชาชนโดยทั่วไป ซึ่งไม่ทราบจำนวนที่แน่นอน ซึ่งในการวิจัยมีผู้ให้สัมภาษณ์จำนวน 15 คน โดยไม่ระบุชื่อผู้ให้สัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลในงานวิจัยนี้

1.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

ขอบเขตด้านพื้นที่ ได้แก่ กรุงเทพมหานครและปริมณฑล

1.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

พฤษภาคม-กรกฎาคม พ.ศ. 2565

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยนี้ใช้การเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับบุคลากรของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย และประชาชนโดยทั่วไป ซึ่งไม่ทราบจำนวนที่แน่นอน และไม่ระบุชื่อผู้ให้สัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลในงานวิจัยนี้ โดยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการรวบรวมกลุ่มตัวอย่างแบบอ้างอิงด้วยบุคคลและผู้เชี่ยวชาญ (Snowball Sampling) ในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ช่วงระหว่างเดือน พฤษภาคม - กรกฎาคม พ.ศ. 2565 จำนวน 15 คน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยนี้มีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การคัดเลือกข้อมูล โดยทำการจัดกลุ่มประเภทของข้อมูลตามชุดข้อคำถามในแต่ละตัวแปร

ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์แยกส่วนประกอบข้อมูลแต่ละชุดตามตัวแปร โดยพิจารณาเพื่อนำมาใช้ในการสังเคราะห์เปรียบเทียบในแต่ละประเด็น โดยระบุผู้ให้สัมภาษณ์หากแต่เก็บเป็นความลับของผู้วิจัย

ขั้นตอนที่ 3 การเปรียบเทียบข้อมูลของแต่ละชุดตามตัวแปร เพื่อใช้เป็นฐานการสร้างข้อสรุป โดยเปรียบเทียบคุณสมบัติของข้อมูลทั้งหมดตามส่วนประกอบ โดยพิจารณาความเหมือนและความแตกต่าง แล้วสร้างข้อสรุปที่ได้จากการเปรียบเทียบโดยบรรยายโยงให้เห็นคุณสมบัติของข้อมูลตามส่วนประกอบนั้น ๆ

ผลการวิจัย (Research Results)

การวิจัยเรื่อง “ความสำเร็จเชิงนโยบายตามการนำโครงการคนละครึ่งของรัฐบาล พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา ไปปฏิบัติ” นี้แบ่งผลการศึกษาออกเป็น 6 ด้าน ตามแนวคิดและทฤษฎีของ Van Meter and Van Horn (1975) เกี่ยวกับปัจจัยการนำนโยบายไปปฏิบัติ 6 ด้าน ประกอบด้วย

1. ด้านวัตถุประสงค์และมาตรฐานนโยบาย
2. ด้านทรัพยากรนโยบาย
3. ด้านการสื่อสารระหว่างองค์กร
4. ด้านลักษณะหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ

5. ด้านเงื่อนไขเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง

6. ด้านความตั้งใจของผู้ปฏิบัติ

โดยสะท้อนถึงความสัมพันธ์กับความสำเร็จเชิงนโยบายตามการนำโครงการคนละครึ่งของรัฐบาล พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา ไปปฏิบัติ ซึ่งจะนำเสนอเป็นลำดับๆ ต่อไป

1. ด้านวัตถุประสงค์และมาตรฐานนโยบาย

จากผลการสัมภาษณ์พบว่า การดำเนินนโยบายที่เกิดขึ้นนั้น ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งในส่วนบุคลากรของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย และประชาชน ต่างมีความเห็นพ้องกันว่า เป้าหมายของนโยบายที่มุ่งหวังให้ประชาชนที่มีความพร้อมในการเข้าร่วมโครงการนั้นมีส่วนร่วมในการกระตุ้นเศรษฐกิจร่วมกับภาครัฐนั้นสามารถดำเนินการได้อย่างบรรลุผล กล่าวคือ สามารถพิจารณาได้ใน 3 มิติ

มิติภาครัฐ คือ การกำหนดมาตรการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกระตุ้นเศรษฐกิจพื้นฐานในชุมชนท้องถิ่น โดยการนำเงินส่วนหนึ่งของตนเองมาใช้ร่วมกับเงินที่ได้รับจากรัฐอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งช่วยลดภาระด้านการคลังของรัฐได้ส่วนหนึ่ง

มิติภาคประชาชน หรือกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากโครงการนั้น สามารถลดภาระรายจ่ายในชีวิตประจำวันได้ส่วนหนึ่ง เนื่องจากเงินสนับสนุนจากรัฐครั้งหนึ่งก็นำมาเป็นค่าใช้จ่ายนั้นช่วยภาระทางการเงินของประชาชนในแต่ละวันตลอดช่วงระยะเวลาดำเนินโครงการได้

มิติภาคสังคม หรือชุมชนท้องถิ่นโดยรวมนั้นได้รับประโยชน์ร่วมกันจากการช่วยกระตุ้นการจับจ่ายใช้สอยภายในร้านค้าที่เข้าร่วมโครงการ โดยเงินทั้งหมดได้หมุนเวียนอยู่ในระบบเศรษฐกิจชุมชนทั้งในทางตรงและทางอ้อม ทำให้เกิดการกระจายรายได้ลงถึงประชาชนทุกกลุ่มอย่างทั่วถึง

2. ด้านทรัพยากรนโยบาย

จากผลการสัมภาษณ์พบว่า การดำเนินโครงการที่เกิดขึ้นนั้น ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งในส่วนบุคลากรของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย และประชาชน ต่างมีความเห็นคล้ายคลึงกันว่า นโยบายคนละครึ่งใช้เงินจำนวนมากในการขับเคลื่อนโครงการ แต่เมื่อพิจารณาถึงความคุ้มค่าในการจัดการทรัพยากรที่เกิดขึ้นกลับพบว่า เป็นการจัดสรรทรัพยากรได้อย่างคุ้มค่าและทั่วถึงประชาชนทุกกลุ่ม โดยเฉพาะการดำเนินโครงการในระยะที่สาม สี และห้า ซึ่งถือว่า ประชาชนสามารถเข้าถึงการดูแลของรัฐได้เป็นอย่างดี

3. ด้านการสื่อสารระหว่างองค์กร

จากผลการสัมภาษณ์พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งในส่วนบุคลากรของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย และประชาชน ต่างมีความเห็นพ้องกันว่า การดำเนินโครงการในระยะแรกนั้นยังขาดการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจนถึงผลดีของนโยบาย แต่เมื่อดำเนินโครงการในระยะที่สองเป็นต้นมาสภาพปัญหาดังกล่าวก็คลี่คลายลง เนื่องจากประชาชนมีความรู้ความเข้าใจถึงขั้นตอนต่างๆ ในการดำเนินนโยบายอย่างชัดเจนจากการปฏิบัติจริง

อย่างไรก็ดี การดำเนินนโยบายที่เกิดขึ้นนั้นภายใต้กระบวนการสื่อสารนั้น การกระตุ้นให้ประชาชนเข้าถึงการลงทะเบียนการใช้สิทธิในระยะที่สองนั้นมีประสิทธิภาพอย่างยิ่ง หากแต่ขาดความพร้อมในการดำเนินโครงการ เช่น การกำหนดจำนวนสิทธิของการเข้าร่วมโครงการนั้นน้อยเกินไป และระบบของแอปพลิเคชัน “เป๋าตังค์” นั้นยังขาดความเสถียร แต่ก็ได้รับการแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยรวมในระยะต่อมาจนนำไปสู่การสร้างการยอมรับและความเชื่อมั่นจากประชาชนในฐานะผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรงได้ดีขึ้น

4. ด้านลักษณะหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ

จากผลการสัมภาษณ์พบว่า การดำเนินโครงการที่เกิดขึ้นในแต่ละระยะนั้น ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งในส่วนบุคลากรของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย และประชาชน ต่างมีความเห็นคล้ายคลึงกันว่า การประชาสัมพันธ์โดยรวมของโครงการนั้นสามารถกระตุ้นการรับรู้การเข้าถึงสิทธิเข้าร่วมโครงการได้ดีนับตั้งแต่ระยะที่สอง ทั้งนี้หน่วยงานที่เผชิญกับปัญหาโดยตรงอย่างยิ่ง คือ ธนาครกรุงไทย ซึ่งต้องรับภาระด้านการยืนยันสิทธิของประชาชนและการเข้าร่วมโครงการของร้านค้า โดยมีระบบการสื่อสารออนไลน์เป็นเครื่องมือหรือกลไกสำคัญในการดำเนินโครงการผ่านแอปพลิเคชัน “เปาตังค์” ซึ่งต้องอาศัยความเสถียรเป็นฐานการดำเนินโครงการให้ประสบความสำเร็จ โดยรัฐบาลได้ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าดำเนินการดูแลระบบเครือข่ายการสื่อสารให้เกิดความเชื่อมั่นถึงประสิทธิภาพและความปลอดภัยได้เป็นอย่างดี

5. ด้านเงื่อนไขเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง

จากผลการสัมภาษณ์พบว่า การดำเนินโครงการโดยรวมนี้ทั้งผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งในส่วนบุคลากรของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย และประชาชน ต่างมองเห็นร่วมกันว่า โครงการนี้ถือเป็นการกำหนดนโยบายที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนอย่างมาก เนื่องจากภายใต้บริบทเศรษฐกิจที่ขาดสภาพคล่องทางการเงินนั้น การกระตุ้นเศรษฐกิจต้องดำเนินการให้ครอบคลุมทั่วถึงทุกชุมชนท้องถิ่น ขณะเดียวกันสังคมโดยรวมก็เผชิญกับความตึงเครียดโดยเฉพาะการประกอบอาชีพที่กระทำได้อย่างจำกัด ภายใต้มาตรการต่างๆ ของศูนย์บริหารสถานการณ์โควิด-19 อีกทั้ง บริบทการเมืองที่รัฐบาลต้องการเสียงสนับสนุนในการดำเนินนโยบายสร้างความมั่นคงของรัฐ จึงเห็นได้ว่าการกำหนดและดำเนินนโยบายคนละครึ่งจึงเกิดขึ้นและนำไปสู่การปฏิบัติที่ได้รับผลตอบแทนด้วยดีมาโดยตลอดนับตั้งแต่มีการดำเนินโครงการเกิดขึ้น

6. ด้านความตั้งใจของผู้ปฏิบัติ

จากผลการสัมภาษณ์พบว่า ทั้งผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งในส่วนบุคลากรของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย และประชาชน ต่างสะท้อนมุมมองในลักษณะเดียวกันว่า ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการ อาทิ รัฐบาล กระทรวงการคลัง ธนาครกรุงไทย ร้านค้าหรือผู้ประกอบการที่เข้าร่วมโครงการ และประชาชนที่ได้รับสิทธิ ต่างเห็นว่าการดำเนินโครงการโดยรวมนี้เป็นไปตามเป้าหมายของรัฐบาลที่กำหนดนโยบายไว้ตั้งแต่ต้น ซึ่งถือเป็นภาพสะท้อนของการสร้างความร่วมมือจากทุกฝ่ายต่อการดำเนินโครงการคนละครึ่ง กระทั่งนำไปสู่ความสำเร็จในการกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับมหภาคภายใต้สถานการณ์วิกฤติได้เป็นอย่างดี

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การศึกษาวิจัย เรื่อง “ความสำเร็จเชิงนโยบายตามการนำโครงการคนละครึ่งของรัฐบาล พล.อ. ประยุทธ์ จันทร์โอชา ไปปฏิบัติ” สามารถสังเคราะห์ผลการศึกษาวิจัยเทียบเคียงกับแนวคิด ทฤษฎี และผลการวิจัยอื่นๆ ได้ ดังนี้

ด้านวัตถุประสงค์และมาตรฐานนโยบาย ผลการวิจัย พบว่า ด้านวัตถุประสงค์และมาตรฐานนโยบายนั้น เป้าหมายของนโยบายที่มุ่งหวังให้ประชาชนที่มีความพร้อมในการเข้าร่วมโครงการนั้นมีส่วนร่วมในการกระตุ้นเศรษฐกิจร่วมกับภาครัฐนั้นสามารถดำเนินการได้อย่างบรรลุผล กล่าวคือ สามารถพิจารณาได้ใน 3 มิติ ทั้งมิติภาครัฐ มิติภาคประชาชน และมิติภาคสังคม เนื่องจากการกำหนดนโยบายมีความชัดเจนและสอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของโครงการ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ เกียรติศักดิ์ เศรษฐพิณิจ (2557) เรื่อง “ปัจจัยการนำนโยบายไปปฏิบัติขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัด

นครปฐม” พบว่า นโยบายสาธารณะถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการบริหารของรัฐ โดยการกำหนดวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายในแต่ละนโยบาย แผน และโครงการจำเป็นต้องมีความชัดเจนจึงจะสามารถนำไปสู่การปฏิบัติให้เป็นผลที่ประสบความสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรมได้

ด้านทรัพยากรนโยบาย ผลการวิจัยพบว่า ด้านทรัพยากรนโยบายนั้น นโยบายคนละครึ่งใช้เงินจำนวนมากในการขับเคลื่อนโครงการ แต่เมื่อพิจารณาถึงความคุ้มค่าในการจัดการทรัพยากรที่เกิดขึ้น กลับพบว่า เป็นการจัดสรรทรัพยากรได้อย่างคุ้มค่าและทั่วถึงประชาชนทุกกลุ่ม โดยเฉพาะการดำเนินโครงการในระยะที่สาม สี และห้า ซึ่งถือว่า ประชาชนสามารถเข้าถึงการดูแลของรัฐได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ วันเพ็ญ กองคำ (2563) เรื่อง “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการนำนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีไปปฏิบัติ ในจังหวัดอุดรธานี” พบว่า จำนวนทรัพยากรนั้นมีผลอย่างยิ่งต่อการนำนโยบายหนึ่งๆ ไปปฏิบัติ เนื่องจาก ความพอเพียงของทรัพยากรนั้นเป็นรากฐานของการนำทรัพยากรที่มีอยู่นั้นไปปรับใช้ให้พอเหมาะกับความต้องการของการดำเนินนโยบายต่างๆ

ด้านการสื่อสารระหว่างองค์กร ผลการวิจัยพบว่า ด้านการสื่อสารระหว่างองค์กรนั้น การดำเนินโครงการในระยะแรกนั้นยังขาดการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจนถึงผลดีของนโยบาย แต่เมื่อดำเนินโครงการในระยะที่สองเป็นต้นมา สภาพปัญหาดังกล่าวก็คลี่คลายลง เนื่องจากประชาชนมีความรู้ความเข้าใจถึงขั้นตอนต่างๆ ในการดำเนินนโยบายอย่างชัดเจนจากการปฏิบัติจริง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศวิตา ประไพรัตน์ (2564) เรื่อง “การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำโครงการก้าวสู่งานที่ดี คนมีคุณภาพไปปฏิบัติ ภายใต้ศูนย์บริการจัดหางานเพื่อคนไทย (Smart Job Center)” พบว่า การสื่อสารทั้งภายในและภายนอกองค์กรนั้นต้องมีกระบวนการสื่อความหมายที่ตรงกันจนนำไปสู่การสร้าง ความเข้าใจในเนื้อหาหรือสาระเชิงนโยบายสอดคล้องกันเพื่อให้การดำเนินโครงการนั้นอยู่ในทิศทางเดียวกับที่วัตถุประสงค์ของโครงการนั้นกำหนดไว้

ด้านลักษณะหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ผลการวิจัยพบว่า ด้านลักษณะหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัตินั้น การประชาสัมพันธ์โดยรวมของโครงการนั้นสามารถกระตุ้นการรับรู้การเข้าถึงสิทธิเข้าร่วมโครงการได้ตั้งแต่ระยะที่สอง ทั้งนี้หน่วยงานที่เผชิญกับปัญหาโดยตรงอย่างยิ่ง คือ ธนาคารกรุงไทย ซึ่งต้องรับภาระด้านการยืนยันสิทธิของประชาชนและการเข้าร่วมโครงการของร้านค้า โดยมีระบบการสื่อสารออนไลน์เป็นเครื่องมือหรือกลไกสำคัญในการดำเนินโครงการผ่านแอปพลิเคชัน “เปาตังค์” ซึ่งต้องอาศัยความเสถียรเป็นฐานการดำเนินโครงการให้ประสบความสำเร็จ โดยรัฐบาลได้ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าดำเนินการดูแลระบบเครือข่ายการสื่อสารให้เกิดความเชื่อมั่น ประสิทธิภาพและความปลอดภัยได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ราชนทร์ นพณัฐวงศ์ (2556) เรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายเรียนฟรี 15 ปี สู่การปฏิบัติในสถานศึกษาเอกชน ประเภทอาชีวศึกษา” พบว่า หน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติจำเป็นต้องมีความพร้อมในหลายด้าน อาทิ บุคลากร ทรัพยากร ความเข้าใจในเชิงนโยบายที่สอดคล้องกัน เป็นต้น จึงจะสามารถทำให้การดำเนินนโยบายบรรลุผลเป็นความสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรมได้

ด้านเงื่อนไข เศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ผลการวิจัยพบว่า ด้านเงื่อนไขเศรษฐกิจและการเมืองนั้น โครงการนี้ถือเป็นการกำหนดนโยบายที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนอย่างมาก เนื่องจากภายใต้บริบทเศรษฐกิจที่ขาดสภาพคล่องทางการเงินนั้น การกระตุ้นเศรษฐกิจต้องดำเนินการให้ครอบคลุมทั่วถึงทุกชุมชนท้องถิ่น ขณะเดียวกันสังคมโดยรวมก็เผชิญกับความตึงเครียดโดยเฉพาะการประกอบอาชีพที่

กระทำได้อย่างจำกัดภายใต้มาตรการต่างๆ ของศูนย์บริหารสถานการณ์โควิด-19 อีกทั้ง บริบทการเมืองที่รัฐบาลต้องการเสียงสนับสนุนในการดำเนินนโยบายสร้างความมั่นคงของรัฐ จึงเห็นได้ว่าการกำหนดและดำเนินนโยบายคนละครึ่งจึงเกิดขึ้นและนำไปสู่การปฏิบัติที่ได้รับผลตอบแทนด้วยดีมาโดยตลอดนับตั้งแต่มีการดำเนินโครงการเกิดขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วันเพ็ญ กองคำ (2563) เรื่อง “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลในการนำนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีไปปฏิบัติ ในจังหวัดอุดรธานี” พบว่า การดำเนินนโยบายหนึ่งๆ ให้สำเร็จนั้นต้องอิงอาศัยความพร้อมในเชิงบริบทของการดำเนินนโยบายด้วย โดยเฉพาะปัจจัยเชิงโครงสร้างทางสังคมที่ต้องเอื้ออำนวยต่อการดำเนินนโยบาย

ด้านความตั้งใจของผู้ปฏิบัติ ผลการวิจัยพบว่า ด้านความตั้งใจของผู้ปฏิบัตินั้น ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการ อาทิ รัฐบาล กระทรวงการคลัง ธนาคารกรุงไทย ร้านค้าหรือผู้ประกอบการที่เข้าร่วมโครงการ และประชาชนที่ได้รับสิทธิ ต่างเห็นว่าการดำเนินโครงการโดยรวมนั้นเป็นไปตามเป้าหมายของรัฐบาลที่กำหนดนโยบายไว้ตั้งแต่ต้น ซึ่งถือเป็นภาพสะท้อนของการสร้างความร่วมมือจากทุกฝ่ายต่อการดำเนินโครงการคนละครึ่ง กระทั่งนำไปสู่ความสำเร็จในการกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับมหภาคภายใต้สถานการณ์วิกฤติได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนเทพ ทองชมพู (2558) เรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายเกี่ยวกับความโปร่งใสและเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมพัฒนาที่ดินไปปฏิบัติ” พบว่า บุคลากรที่มีส่วนในการดำเนินโครงการหนึ่งๆ ถือว่ามีบทบาทสำคัญต่อการขับเคลื่อนนโยบายโดยรวมตามไปด้วย คุณลักษณะส่วนบุคคลที่ต้องมีส่วนร่วมในความรับผิดชอบโครงการจึงถือเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งต่อการสร้างความสำเร็จโดยรวมในเชิงนโยบาย

ปัจจัยการนำนโยบายไปปฏิบัติมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จเชิงนโยบายตามการนำโครงการคนละครึ่งของรัฐบาล พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา ไปปฏิบัติ นั้นย่อมพบว่า ปัจจัยการนำนโยบายไปปฏิบัติมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จเชิงนโยบายตามการนำโครงการคนละครึ่งของรัฐบาล พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา ไปปฏิบัติ นั้นเป็นไปตามแนวคิดของ Van Meter and Van Horn (1975) เกี่ยวกับปัจจัยการนำนโยบายไปปฏิบัติ 6 ด้าน ประกอบด้วย ด้านวัตถุประสงค์และมาตรฐานนโยบาย ด้านทรัพยากรนโยบาย ด้านการสื่อสารระหว่างองค์กร ด้านลักษณะหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ด้านเงื่อนไขเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ด้านความตั้งใจของผู้ปฏิบัติ เนื่องจากการกำหนดนโยบายคนละครึ่งนั้นมีความชัดเจนถึงกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียงบประมาณ และรูปแบบการดำเนินโครงการ ซึ่งทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างมีความพร้อมในการดำเนินโครงการ ภายใต้ข้อจำกัดทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองที่อยู่ภาวะวิกฤติ โดยเฉพาะความเพียงพอของงบประมาณและระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีความพร้อมในการดำเนินโครงการ รวมทั้งการสนับสนุนจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินนโยบาย ดังนั้น การดำเนินนโยบายจึงประสบผลสำเร็จในทางปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย (Research Knowledge)

ผลของการวิจัยนี้ช่วยอธิบายให้เห็นถึงผลสัมฤทธิ์เชิงนโยบายที่นำไปสู่ผลลัพธ์ของการแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติ โดยอิงอาศัยแนวคิดของ Van Meter and Van Horn (1975) ไปประยุกต์ใช้ในการสร้างคำอธิบายเชิงนโยบายในปรากฏการณ์ทางสังคม ซึ่งช่วยสะท้อนให้เห็นว่า แนวคิดดังกล่าวสามารถนำมาอธิบายข้ามบริบททางสังคมได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะความแตกต่างระหว่างโครงสร้างทางการเมืองของประเทศตะวันตกและไทยที่มีความแตกต่างทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้
 - 1.1 ภายใต้ภาวะวิกฤติ รัฐจำเป็นต้องมีแนวทางการจัดการความเสี่ยงเป็นเครื่องมือในการวางแผนการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า
 - 1.2 การกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการในช่วงภาวะวิกฤติจำเป็นต้องมีความชัดเจน สื่อความหมายได้ดี เพื่อสร้างความเข้าใจระหว่างผู้กำหนดนโยบาย และผู้แปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติ
 - 1.3 การสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องถือเป็นกลไกสำคัญในการแก้ไขปัญหาในช่วงภาวะวิกฤติ รัฐบาลจึงจำเป็นต้องมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดควบคู่ไปกับการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างหน่วยงานภายใต้การบังคับบัญชาของรัฐ
 - 1.4 ระบบเทคโนโลยีถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการจัดการภาวะวิกฤติ รัฐจึงจำเป็นต้องสร้างความพร้อมของระบบการสื่อสารออนไลน์ให้ครอบคลุมและเข้าถึงได้ง่ายสำหรับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
2. ข้อเสนอแนะการทำวิจัยครั้งต่อไป
 - 2.1 ควรมีการศึกษาเชิงปริมาณในประเด็นต่างๆ ได้แก่ ความเชื่อมั่นต่อระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในภาวะวิกฤติ ประสิทธิภาพการจัดการความเสี่ยงของรัฐบาล บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดำเนินนโยบายของรัฐ เป็นต้น
 - 2.2 ควรมีการศึกษาในเชิงปริมาณเพื่อสะท้อนถึงความต้องการของประชาชนในการแก้ไขปัญหาของรัฐบาลในขณะที่เกิดภาวะการแพร่ระบาดของโรค

เอกสารอ้างอิง (References)

- เกียรติศักดิ์ เศรษฐพิณิจ. (2557). ปัจจัยการนำนโยบายไปปฏิบัติขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ. มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาการพญาไท.
- ธนเทพ ทองชมพู. (2558). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายเกี่ยวกับความโปร่งใสและเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมกรมพัฒนาที่ดินไปปฏิบัติ. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขานโยบายสาธารณะและการจัดการภาครัฐ. มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ราเชนทร์ นพณัฐวงศ์. (2556). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายเรียนฟรี 15 ปีสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาเอกชน ประเภทอาชีวศึกษา. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- วันเพ็ญ กองคำ. (2563). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการนำนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีไปปฏิบัติ ในจังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- ศวิตา ประไพรัตน์. (2564). การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำโครงการก้าวสู่งานที่ดี คนมีคุณภาพไปปฏิบัติ ภายใต้ศูนย์บริการจัดหางานเพื่อคนไทย (Smart Job Center). วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- Van Meter, D. S., & Van Horn, C. E. (1975). The policy implementation process: a conceptual framework. *Administration and Society*. 6(4): 200-217.

